

**ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦС ПШБ
ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РАЙОННА
БІБЛІОТЕКА**

Серія: «Краєзнавство»

ПОДВИГ В ІМ'Я ЖИТТЯ

***БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ
НАРИС***

**ЗАРІЧНЕ
2016**

**ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦС ПШБ
ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РАЙОННА
БІБЛІОТЕКА**

Серія: «Краєзнавство»

ПОДВИГ В ІМ'Я ЖИТТЯ

*ДО 50-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТА
30-РІЧЧЯ З ДНЯ СМЕРТІ
СМАГЛЮКА МИКОЛИ ЛЕОНТІЙОВИЧА*

*БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ
НАРИС*

**ЗАРІЧНЕ
2016**

91.9:26.891(4Укр-4Рів)

П 44

Біобібліографічний нарис «Подвиг в ім'я життя» присвячений 50-річчю від дня народження та 30-річчю з дня смерті славетного земляка - Смаглюка Миколи Леонтійовича, який виконавши свій обов'язок ціною життя, загинув у водах Атлантичного океану під час проходження служби в армії на підводному човні стратегічного призначення К-219.

Бібліографічний посібник «Подвиг в ім'я життя» продовжує серію «Краєзнавство» і рекомендований краєзнавцям, музейним і бібліотечним працівникам, викладачам, студентам, учням загальноосвітніх закладів та всім, хто вболіває за збереження світлої пам'яті героїв, які зберегли нашу Землю для прийдешніх поколінь.

Підготувала :

Редактор:

Комп'ютерний набір :

Т. Д. Кидун

Л. М. Мосійчук

А. М. Прохорович

Зарічненська центральна районна бібліотека

ПОДВИГ В ІМ'Я ЖИТТЯ

У водах Атлантичного океану в 1986 році затонув радянський атомний підводний човен стратегічного призначення К-219. «Аварія, яка врятувала світ» - саме так написала свого часу одна з американських газет характеризуючи ці події. Субмарина стала місцем вічного спочинку для чотирьох підводників. Був серед них і дев'ятнадцятирічний Микола Смаглюк, який народився 12

квітня 1967 року в селі Дібрівськ Зарічненського району. На кораблі він ніс строкову службу. Довгі роки пам'ять про хлопця жила лише у спогадах його рідних, нині ж він - гордість нашого краю.

Початок вересня 1986 року. На бойове патрулювання у Саргасове море біля берегів Америки відправляється підводний човен стратегічного призначення К-219 Північного флоту Радянського Союзу. На його борту капітан Ігор Британов та 117 членів екіпажу. Серед них і матрос-механік з Дібрівська - Микола Смаглюк. Цей похід –13-й за рахунком, мав стати останнім для атомного ракетноносця. Але 3 жовтня трапилось непередбачуване – вибухнула одна ракета. Саме у цей день Микола Смаглюк був на бойовому чергуванні і знаходився до неї найближче. Миколу і його товаришів по службі врятувати не вдалось. К-219 стала могилою загалом для чотирьох підводників. Їх героїзм в тому, що незважаючи на небезпеку, залишились на бойовому посту і виконали свій обов'язок, здійснивши подвиг в ім'я життя. Екіпаж підбрало радянське судно, а субмарина затонула, назавжди забравши з собою молодих хлопців і спокій їхніх рідних.

В 2013 році Великим представництвом Всеукраїнської асоціації моряків-підводників проведено акцію з вшанування пам'яті Смаглюка Миколи Леонтійовича на мітингу-реквіємі та встановлення меморіальної дошки на фасаді місцевої школи у його рідному селі Дібрівську. Велике представництво Всеукраїнської асоціації моряків-підводників підтримує дружні відносини з селом Дібрівськ Зарічненського району, надаючи експонати для музейної експозиції, створеної в місцевій школі, присвяченій загиблому герою-односельцю.

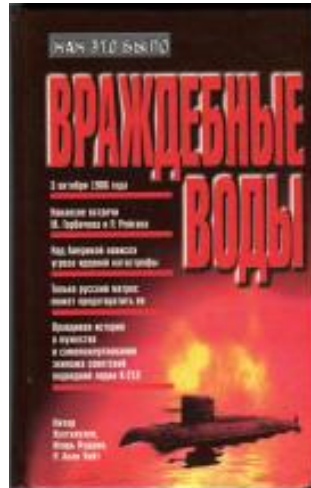
Матері Меланії Смаглюк урочисто було вручено пам'ятну відзнаку капітана К-219, яка розроблена ним для всіх членів екіпажу атомного крейсера.

Знак АПЧ К-219 до 25-річчя з часу, коли затонула субмарина

В Санкт-Петербурзі, в Нікольському соборі, на дощі золотими буквами навечно вписане ім'я Миколи Леонтійовича Смаглюка та трьох підводників з К-219, які, ціною свого життя, врятували світ від війни.

Історією АПЧ К-219 зацікавились американці. Пітером Хухтхаузенем, який був американським воєнно-морським атташе, Робертом Алан Уайтом в співавторстві з Ігорем Курдіним була написана книга «Ворожі води» («Hostile Waters»).

Одночасно кінокомпанією Warner Brothers в 1997 році було знято фільм. Хоча книга і фільм вийшли в Сполучених Штатах, весь світ дізнався про подвиг екіпажу К-219.

По гарячих слідах трагедії написана була також книга «Рокові Бермуди», де розповідається про аварію на ракетному підводному крейсері К-219. Це журналістське розслідування, проведене Є. Нікітіним в той час, коли про ці події замовчували, а герої, які спасли світ, писали високому начальству пояснення.

Командир К-219 Ігор Британов був звільнений з флоту. А керівництво ВМФ намагалось викреслити цю подію з історичної пам'яті військових моряків, та і всього народу. Проте лише через 17 років після катастрофи автору вдалось опублікувати свою книгу.

Пам'ять про героя – Миколу Смагляка, який загинув при виконанні службового обов'язку в мирний час, живе і продовжує жити на його

батьківщині.

Про героїзм земляка відтепер нагадує пам'ятна дошка на місцевій школі та створена тут музейна експозиція.

В селі Дібрівськ Зарічненського району проходить волейбольний турнір в пам'ять свого односельця.

15 листопада 2015 року тут відбулися перші змагання з більярдного спорту на Кубок Пам'яті воїна-підводника Миколи Смагляка, який здійснив подвиг в ім'я життя.

Біобібліографічний нарис «Подвиг в ім'я життя» присвячений славетному земляку - Смагляку Миколі Леонтійовичу, який виконавши свій обов'язок ціною життя, загинув у водах Атлантичного океану у далекому 1986 році під час проходження служби в армії на підводному човні стратегічного призначення К-219.

Бібліографічний посібник «Подвиг в ім'я життя» продовжує серію «Краєзнавство» і рекомендований краєзнавцям, музейним і бібліотечним працівникам, викладачам, студентам, учням загальноосвітніх закладів та всім, хто вболіває за збереження світлої пам'яті героїв, які зберегли нашу Землю для прийдешніх поколінь.

ПШОВ СОЛДАТ І НЕ СКАЗАВ: «ПРОЩАЙ»

...Через 27 років попрощатися з ним приїхали в його рідне село Дібрівськ, на Полісся, шість капітанів І рангу, сорок ветеранів-підводників з російського Єкатеринбурга, з Карелії, з білоруського Мінська, з українських Черкас, Києва, Маріуполя, Житомира, Рівного, Сарн, група колишніх моряків-підводників з Хмельницької АЕС, представники Товариства сприяння обороні України, перші особи району, а також земляки – все село. В пам'ять матроса-електромеханіка ракетного підводного крейсера стратегічного призначення К-219 Миколи Леонтійовича Смагляка, який, виконавши свій обов'язок ціною життя, загинув біля Бермудських островів, в холодних водах Саргасового моря, у далекому 1986 році. 6 квітня 2013 року відкрито Меморіальну дошку в школі, де він навчався. За традицією моряків-підводників, було приспущено військове знамено. Так прощалися і увіковічували подвиг солдата.

Шли тридцатые сутки похода, К-219 маневрировала в назначенном районе Саргассового моря. В 5.32 из-под заглушки ракетной шахты №6 в IV отсек начали поступать бурые пары окислителя. Командир БЧ-2 объявил в отсеке аварийную тревогу. В 6.35 личный состав из IV отсека был выведен, но в нем остались три человека, в том числе командир БЧ-2. По приказанию командира электромеханической боевой части (БЧ-5) начался ввод в действие РЭУ левого борта. После вывода личного состава в 6.45 для оценки обстановки и оказания помощи оставшимся в отсеке людям в IV отсек направлена аварийная партия из двух человек. Но из-за большой задымленности отсека командира БЧ-2 найти не удалось, не удалось детально осмотреть шахту №6. Из отсека вынесли тела матросов И.К.Харченко и Н.Л.Смагляка...

Сергій Ковальчук (м. Рівне), служив разом з Миколою Смагляком: «Я повернувся з походу і ми разом попали в кубрик. Раптом почув рідну мову, точніше погану російську вимову. Так ми й познайомилися, обоє з Рівненщини, він – із Зарічненського

району, я – з Костопільського. Відтоді й дружили більше року, трималися разом. Я був старшим по строку служби і в різних ситуаціях завжди захищав свого земляка. Коля був простим, надзвичайно роботящим хлопцем. Про те, що К-219 потерпів аварію, я дізнався із програми «Время». Прошло 27 років. Я жив тут, поряд, і жодного разу не побував у Дібрівську, в Миколиних батьків. Тепер, віддавши данину пам'яті і шани, мені стало легше».

Вадим Навроцький (м. Київ), ініціатор проведення акцій пам'яті загиблим морякам-підводникам К-219:

«Я дружил и вырос с Игорем Харченко, который вместе с вашим Николаем погиб на К-219. Мне также пришлось служить на Северном флоте и я знаю, что у погибших подводников нет могил. Пока мы помним – они живы. Этот день не случаен. Не мы выбираем эти дни. Спасибо матери за сына. Спасибо сыну за мужество. Тяжело представить, что было бы, если б на его месте оказался трус. Спасибо вам, что вы помните. Здесь, в Дубровске, навсегда останется частичка души нас, подводников».

День пам'яті і втрати, скорботи і величі. Мить зупинилась. Вгорі майоріли стяги Військово-Морського Флоту, присутні на урочистому мітингу затамували подих. Кожне проголошене слово карбувалося в пам'яті, в серці. «Ми схиляємо голови перед батьками, вчителями, односельцями, перед всіма, хто знав Миколу Смагляка – дитиною, юнаком, солдатом. Ніякі вітри історії не зітруть і не перепишуть подвиг, здійснений ним у мирний час, заради нас усіх», - сказала голова райдержадміністрації Надія Федюшко.

«Мені, свого часу, випала нелегка місія – приїхати до батьків Миколи і повідомити їм про смерть їхнього сина, який ніс свою солдатську службу у морфлоті. Молодий хлопець віддав життя за нас – пам'ятаймо про це», - наказом, закликком і проханням водночас звучали слова голови районної ради Олександра Дороніна.

«Сегодня мы приехали, чтобы почтить память Николая Смагляка. Для нас, подводников, что матрос, что офицер – все равны. Сегодня мы все скорбим – подводники из России, Беларуси, Украины. Запомните, всегда на флоте были самые сильные, самые умные, самые лучшие. И один из них - ваш и наш Николай Смаглюк, воспитавшийся здесь, в стенах родного дома,

родной школы, выросший на улицах родного села. Своим мужеством он защитил родную землю через 40 лет после войны. Это тот большой урок всем нам о том, что всегда есть место подвигу и каждое время имеет своих героев», - підкреслив, виступаючи на мітингу пам'яті. Василь Ключ, професор, Заслужений працівник сільського господарства, полковник, ветеран-підводник, ветеран Другої світової війни. І ось вона – хвилююча мить: підводники різних країн, різних поколінь, а також мати моряка – Меланія Степанівна, рідні брати Іван та Федір, племінниця знімають морський стяг, відкриваючи пам'ятну дошку моряку-підводнику Миколі Смаглюку. Хвилина пам'яті і вічності... Червоні квіти, як символ вічно пламенючого серця, покладаються до мармурового портрету сина, ровесника, сослуживця, земляка. І тільки слова молитви і вогники запалених свічок линуть увись, до небес, нагадуючи, що душа його жива.

«Рідний син землі своєї, син великої землі». Цими словами ведучих розпочався вечір-реквієм, приурочений пам'яті Миколи Леонтійовича Смаглюка. Народився він 12 квітня 1967 року, в селянській родині». 2 травня 1985 р. – на веселих проводах грала музика, співали, танцювали - проводжали Колю в армію. В скорому часі прийшла звістка, що він потрапив служити до Військово-Морського Флоту. А після учебки, яку проходив в м. Свердловськ, був направлений матросом-електромеханіком на атомний крейсер К-219...

Про подальшу його біографію знає вже увесь світ. Її сторінки і досі не всі прочитані й відомі. Через 27 років старенька мати Миколи Смаглюка дізналася від підводників, що десь там, у далекому Санкт-Петербурзі, в Нікольському соборі, на дошці золотими буквами навечно вписане ім'я її сина – Миколи Леонтійовича Смаглюка та трьох підводників з К-219, які, ціною свого життя, врятували світ від війни. Через більш як четверть віку їй урочисто було вручено пам'ятну відзнаку капітана К-219, яка розроблена ним для всіх членів екіпажу атомного крейсера. У цей день вона вперше побачила підводників, які служили разом з її сином. Батько Миколи Смаглюка до цього дня не дожив.

«Ніколи я не надіялась, що зустрінусь з тими людьми, які служили з моїм сином. Бажаю вам всього доброго в усіх ваших країнах, хто звідки приїхав. Всім вам щиро дякую і зичу щастя, здоров'я», - промовляли материнські уста. А мужні чоловіки,

котрі сиділи в залі, не соромились своїх скупих чоловічих сліз, що вкрадливо стікали по обличчю. «Я не знаю ни одного слова из українського язика, но я понял все, о чем говорили на этом вечере, и у меня были слёзы в глазах –настолько все трогательно», - говорив, виступаючи на вечорі-реквіємі, колишній підводник, росіянин Анатолій Орлов.

І справді, вечір пам'яті, підготовлений учнями та їхніми наставниками Дібрівської ЗОШ І-ІІІ ст., при сприянні солістів районного Будинку культури, був настільки змістовним, емоційно насиченим, щирим і відкритим, що нагадував долю, вистраждану і невідворотню.

Заступник голови Всеукраїнської асоціації ветеранів-підводників Володимир Папіжук вклонився рідним моряка Миколи Смаглюка, щиро подякував учням, вчителям, голові та всім працівникам Дібрівської сільради, районній владі, жителям села Дібрівськ – всім-всім, хто вшанував світлу пам'ять молодого хлопця, моряка-підводника, героя. Він, разом з ветеранами-підводниками, передали Дібрівському музею багато пам'ятних речей. Днями у Дібрівськ буде доставлений і макет К-219, який виготовлявся в Северодвінську.

Настала мить прощання. Декілька годин скорботи, спогадів і пам'яті поріднили людей землі й дружнє братство колишніх підводників. І кожен, хто був на цьому заході, може сказати словами сільського голови Василя Шепелевича: «У мене багато друзів. А від сьогоднішнього дня їх стало на сорок чоловік більше».

Алексіюк Т. Пішов солдат і не сказав: «Прощай» // Полісся. – 2013. - №14/11 квітня/

Командир К-219 І.А. Британов (сидить в центрі)
і його команда ще до катастрофи

МІСЦЕ СМЕРТІ – АТЛАНТИЧНИЙ ОКЕАН

Переглядаючи нещодавно художній фільм «К-219», про трагічну загибель радянського підводного човна, навіть і гадки не мала, що учасником подібного нерівного двобою – людини і непокороженого атому – був наш земляк. Микола Смаглюк народився і виріс у краю зелених лісів і дібров, у трудолюбивому з діда-прадіда поліському селі Дібрівськ. А смерть свою зустріти судила йому доля у глибинних водах Атлантичного океану.

Це був другий рік служби Миколи Смаглюка. З вересня 1986 р. разом з екіпажем підводного човна «К-219», він вийшов у своє перше тримісячне дальнє плавання. Рівно через місяць, 3 жовтня, субмарина, укомплектована ракетами на рідкому паливі, несла бойове чергування в районі Бермудських островів. Помічник механіка Смаглюк якраз заступив на вахту. На одній із ракет, через несправність клапана, почався відтік окислювача. Стався вибух, у результаті якого ракета була викинута з шахти, а в розміщений неподалік 4-й відсік, у якому знаходився Микола, стали пробиватися ядовиті випари. Була включена аварійна автоматика двох реакторів. На одному із них через відсутність електроживлення «заїло» ґрати. Екіпажу довелося опускати їх вручну, за допомогою спеціального ключа. Реактор був заглушений. Проте час згаяний. Проклятий атом зробив свою чорну справу. Четверо підводників, у тому числі й Микола Смаглюк, загинули. Винести їх тіла екіпажу не вдалося, адже це призвело б до загибелі ще більшої кількості людей. Через 24 години підводники були врятовані авіацією повітряних сил Республіки Куба. «К-219» затоплено в Атлантичному океані на глибині 12 км.

Кажуть - час лікує рани. Навіть найболючіші. Роки згладжують глибину найтяжчих втрат. Бо інакше, серце людське не змогло б витримати отієї пекельної муки, що несе з собою чорна злорадиця-смерть, забираючи від нас найрідніших. Чи й справді лікує? Чи місце гірким втратам у забутті?

З острахом прочиняю хвіртку в садибі Смаглюків. Чи ж в праві тривожити спокій цих знедолених людей? Яких слів підібрати, щоб не образити їх святої печалі, не покривдити згорьованої пам'яті?

Посеред подвір'я купка сяких-таких дровцят, біля неї одинока згорблена постать. Дідок піднімає голову. Поглядає на незнайомку добрими очима. А в тому погляді причаїлося щось таке невловимо-безпорадне.

- Я з редакції. Хочу побалакати про вашого сина, про Миколу. – Починаю трохи невпевнено.

Господар стає ще більш безпорадним.

- Там, у хаті, баба моя, вона вам все розкаже, йдіть до неї. – А в самого очі відразу повні сліз. Затим, повагавшись якусь хвилику, він все ж веде мене до хати.

Господиня на кухні. Примостилася біля віконечка, латає старенькі валянки.

Мелашко, гості до нас. Про Миколу питають...

Западає тяжка мовчанка. Уже вкотре картаю себе за цю поїздку. Дивлюсь на двох стареньких сиріт і відчуваю в горлі пекучий клубок.

Присядьте, - оговталась Меланія Степанівна. – Присядьте. Оце його табуреточка. Він, знаєте, який у нас був! Очима погляне – і вмить усе руками зробить. Що то за руки золоті були! Столяр який вправний. Стільки було таланту, добра, милосердя в серці, що й не придумати.

І, вже в полоні давніх спогадів, мати розповідає про сина. Вона пам'ятає все: кожен його крок по цій землі, кожне слівце, кожну справу, зроблену вмілими руками.

Леонтій Семенович сидить у порозі. Очі прикриті, слухає уважно. Інколи вставляє й своє слово.

Важко, ой важко нам без Кольки. Скільки ж того горя на людський вік приходиться?! У мене батько ще в Миколаївську війну пропав. Три брати, що орли, на фронті загинули у Велику Вітчизняну. А синові, такому синові, потрібно в мирні дні голову під Америкою зложити. Ковток атому – і нема сина.

Не було коли про себе думати. Вони навіть протигазу не встигли вдягти. Рятували човен. Якби зірвався, ой, щоб то було! Там же 16 ракет з ядерними боєголовками. Свій обов'язок наш Микола виконав стократ. Загинув, як герой... (Старий батько зайшовся в риданні).

Знаєте, материнське серце чуло. Сні всілякі бачила. Усе огірочки жовтим цвітом цвіли. А ще пам'ятала циганське ворожіння: берегти свою дитину від води і вогню до 20 років. Хіба ж думала, що то на Миколу таке випадає. Коли циганка оте гадала, я ще навіть і вагітною не була. Усе думала: якби якої біди зі старшенькими – Іваном чи Федором – не трапилось. Ми боялися Афганістану. Одна думка була: яка завгодно армія, лише не та клята війна. Колись у дитинстві Колька був пожару злякався, відтоді серце у нього частенько колело. Я все просила: давай перевіримо добре, воєнкому про те скажемо. А він знаєте, що відповів? «Мамо, я притворятися не буду. Мені в армії служити треба». Чомусь і зраділи, як дізнались, що буде на флоті служити. Усе ж не Афган. Хіба ж хто відав, що так трапиться?..

Я ввечері якраз казанчика в грубі варила. Чоловік уключив радіолу, а там передають: «Лодка затонула». У мене серце клюкнуло відразу: «Господи, там мій Коля». А 27 жовтня приїжджають із військкомату...

Від трагічних подій жовтня 86-го минуло майже 18 років. Меланія Степанівна і Леонтій Семенович до подробиць пам'ятають кожен прожитий день після синові смерті. Тричі до них приїжджали представники військової частини, де служив Микола. У Москві мав відбутися суд по цій справі. Головний обвинувачуваний – командир підводного човна «К-219». Але тут у країні трапились нові голосні події (на Червоній площі приземлився німецький планерист Руст) і в Кремля з'явилися нові проблеми.

В один із приїздів мурманські гості привезли синову парадну форму. Леонтій Семенович лише поглянув і відразу втратив свідомість. Отоді й виникла у матері думка. Замовила пам'ятник, запросила священика, відслужили необхідну відправу і на сільському кладовищі виріс свіжий горбочок. А ота форма – єдине, що вони поховали в тій могилі.

Спогадам нема ні кінця, ні краю. Посеред розмови здивовано помічаю, що в хаті не видно жодної фотографії. Запитую про це господиню.

- Біда ціла з нашим батьком. Погляне на синове фото і відразу падає. Через те й не тримаю вдома. Ми й пам'ятник без портрета зробили. Поховала сина вода – та й навіки.

Раніше хоч увага якась до нас була. А тепер? Пенсія – 93 гривеньки. Буває, звернешся куди, а у відповідь почуєш: «Пройшло те, що було вам положено» таких як ви багато". Знаєте, як серце зайдеться? Хоча зла ми ні на кого не тримаємо. Доля така наша і нічого не вдієш. А на душі гірко-гірко. Ми ж навіть поховати свого сина як люди не змогли. Бо його місце смерті – Атлантичний океан. А нам кажуть – вас таких багато...

Дивлюсь у її сиві від горя очі, а душу пече сором, а серце картає чужа провина. Пробачте, мамо, пробачте, тату, - і за людські черствість та байдужість, і за те, що ніхто у світі не в силі повернути час назад, щось змінити у вашому житті. Пробачте долю за гірке сирітство. Хай Всевишній дарує вам терпіння і береже, скільки можна, пам'ять про вашого сина.

Гаврилович Г. Місце смерті –Атлантичний океан // Полісся. – 2004. – 20 лютого

Місце аварії АПЧ К-219 на карті

У ПОЛІСЬКІЙ РОДИНІ ЗВИЧАЙНИЙ НАРОДИВСЬ ГЕРОЇЧНИЙ МАТРОС

ВИРОСТЕШ ТИ, СИНУ, ВИРУШИШ В ДОРОГУ

Микола був третім сином у простій селянській сім'ї Меланії і Леонтія Смаглюків, мешканців миловидного села Дібрівськ, що в Зарічненському районі на Рівненщині. Поповнення в сімействі сталося 1967 року. І хоч народився хлопець 12 квітня, у День космонавтики, підрісши, не марив небесними міжпланетними просторами. А от побачити заморські країни таки мріяв. Зрештою, така можливість з'явилася з призовом до лав Радянської Армії, тим паче, що він потрапив на флот. Але...

Був травень 1985 року, на календарі - червона цифра 2. Ох і гуляло тоді село, проводжали ж бо на службу одного зі своїх земляків, що, як мовиться, став на порі. Веселими були проводи на подвір'ї Смаглюків: музика, співи, танці. Ніхто з гостей та рідних і гадки не мав, що це остання весела гостина в родині, пов'язана з іменем Миколи. По суті, це були проводи в останню путь.

Швидко збіг час підготовки в «учебці» і почалася його служба матросом-електромеханіком на підводному крейсері стратегічного призначення К-219. І досі мама, Меланія

Степанівна, зберігає листи від сина, його фото у матроській формі - молодого, усміхненого. Воно зігріває материнське серце, додає відчуття присутності своєї кровиночки. Сказати, що не тривожилося поки служив, було б неправдою. Та все ж сподівалася, що нічого лихого не трапиться, он скільки молитов прочитала, просячи Всевишнього аби уберег її дитину від будь-якого нещастя. І тішилася, що Коля не забуває у листах поцікавитися як живеться їм, як господарюється. Він ділився планами повернутися вдома до занять улюбленою справою - ще в школі навчився майстерно вправлятися з деревом, виготовляючи стільці, столики, інші вироби. Отже, буде батькові поміч, вони ж удвох все біля того дерева ходили. Аж раптом... «Ваш син загинув при виконанні військового обов'язку». Весь світ потемнів довкола, наче в проваллі якому опинилася. А може неправда, може, помилка яка?..

Ту чорну звістку родині випало повідомляти і голові Зарічненської районної ради Олександрю Дороніну, котрий на той час працював у райкомі комсомолу. Як тепер зізнається, таку місію йому доручали не раз. Вважали, що зуміє знайти потрібні слова, не розгубиться в такій складній ситуації, адже і його родина за кілька років до цього пережила подібну трагедію - не повернувся з Афганістану брат. І досі вогнем пече ця рана чоловікові, сльози раз-по-раз наворачталися йому на очі під час мітингу-реквієму на честь Миколи Смагляка. Так, він пройнявся і цим випадком, в той же час ніби заново вкотре переживав особисту втрату.

А того дня з усіх сил тримав себе у руках, прийшовши до враз осиротілої матері зі страшною новиною. Серце рвалося на шматки від розпуки, але мужньо трималася жінка, не втрачаючи самовладання. Батько Миколи враз знепритомнів, а вона, зібравши сили, в сльозах промовляла: «Аякже поховати мого синочка?» І не втямки було бідолашній селянці, що насправді зробити цього не зможе, бо ж тіла загиблого матроса не привезли, передали лише флотську форму.

26 РОКІВ ЗАБУТТЯ Й НЕВІДОМОСТІ

У родині свого Колю, звісно ж, не забували ніколи. Пам'ятала школа і цілий Дібрівськ про односельця, але що саме трапилося з

матросом, як пішов хлопець з життя, не знали нічого сінько. Та що там казати про поліську глибинку, коли навіть колишні підводники тривалий час не знали про обставини трагедії К-219. Радянському Союзу, який ще не оговтався після квітневих подій на Чорнобильській АЕС, не вигідно було показувати собі і світу, що менш як за півроку потому - підводний човен, на якому служив Микола, затонув 6 жовтня 1986 року, - у цій же країні могла відбутися катастрофа за своїми наслідками ще навіть масштабніша, ніж це було у Чорнобилі. По крихтах добували члени Всеукраїнської асоціації ветеранів-підводників дозовані факти про ті події, грифу секретності з яких не знято і дотепер.

Треба віддати належне наполегливості колишнього підводника Вадима Навроцького. Його товариш Ігор Харченко, з яким разом зростали в Ірпені, що на Київщині, так само загинув на К-219. На той час Ігорова служба добігала кінця, приблизно через місяць він мав повернутися додому. Та так і не зустріла мати сина. Невдовзі після загибелі підводного човна К-219 був призваний на службу і Вадим Навроцький, за дивним збігом обставин він також потрапив на Північний флот, став підводником. Сподівався щось довідатися про недавні події на затонулому човні, де не обійшлося без жертв. Але вся інформація була засекреченою. І як не намагався Вадим хоч щось прояснити, заводивши про це мову з офіцерами, всі старання зводилися нанівець. На пошуки бодай якихось даних пішли роки. Після розвалу Радянського Союзу, у 1990 році, Вадим встановив меморіальну дошку пам'яті на будинку, в якому проживав Ігор Харченко. Він бачив як страждає мама загиблого, розумів, що згорьованим матерям нікуди навіть квіти покласти. Вирішив в такий спосіб вшанувати пам'ять товариша.

Своїх пошуків не припиняв. Вдалося дізнатися, що разом з Ігорем загинуло тоді ще троє підводників. В асоціації активно взялися за пошуки, і хоча володіють ветерани на тепер далеко не повною інформацією, все ж деякі деталі з'ясували.

АВАРІЯ, ЯКА ВРЯТУВАЛА СВІТ

Саме так написала свого часу одна з американських газет, характеризуючи події, які призвели до загибелі підводного човна

К-219 і чотирьох членів його екіпажу. Що ж сталося в океанських водах?

3 жовтня 1986 року атомний підводний човен К-219 ніс бойове патрулювання за 480 миль на схід від Бермудських островів. О 5-й годині 38 хвилин за московським часом при здійсненні маневру на глибині в ракетній шахті №6 стався вибух. Кришку шахти зірвало, у відсік під напором хлинула вода, сталося коротке замикання, виникла пожежа. Фахівці кажуть, що за весь час існування підводного флоту ніде в світі жоден човен тоді ще не отримував такої важкої рани в мирний час. Це сталося на тридцяту добу походу, на кораблі було оголошено аварійну тривогу, екіпаж під командуванням капітана 2 рангу Ігоря Британова приступив до боротьби за живучість. Але вже через сім хвилин після вибуху моряки 4 відсіку доповіли про неможливість перебування в ньому через велику загазованість та високу температуру. Командир корабля дав команду покинути аварійний відсік, але троє моряків, на жаль, не змогли цього зробити. Незабаром, після уточнення обстановки у відсіках підводного човна, аварійна партія винесла звідти тіла важкопоранених Ігоря Харченка та Миколи Смаглюка. Командира БЧ-2 Олександра Петрачкова через густу задимленість знайти не вдалося, його тіло винесли пізніше, провентилювавши відсік. Капітан третього рангу Петрачков ознак життя не подавав.

Ці троє були в самому епіцентрі вибуху, що, практично не залишало їм шансу вціліти. Екіпаж до останнього боровся за живучість корабля, заглушив реактори, що в результаті унеможливило ядерний і тепловий вибух. Загинув і матрос Сергій Премінін, котрий разом зі старшим лейтенантом Миколою Беліковим вручну опустив компенсуючі решітки, остаточно заглушивши реактор. Ціною неймовірних зусиль Сергій зробив це, але вибратися з відсіку уже не зміг...

Важко уявити, якими могли бути наслідки, якби човен, на борту якого знаходилося 16 ракет з ядерними боєголовками, пішов на дно з працюючим реактором. Та ще й неподалік Америки, з якою Радянський Союз перебував на той час у стані так званої холодної війни. Напевне, у відповідь не забарилася б ракетна атака по наших містах і селах. Отож, ці четверо справді врятували світ. На жаль, самовіддана ратна праця моряків, проявлений ними героїзм так і не були належно оцінені владою.

Тільки матрос Сергій Премінін був тоді посмертно нагороджений орденом Червоної Зірки, а у 1997 році йому присвоєно звання Героя Російської Федерації.

ПОВЕРНУВСЯ ДОДОМУ В ГРАНІТІ

Пошуковці не втрачали надії, той же Вадим Навроцький віднаходив колишніх підводників К-219, розпитував, став активно долучатися до заходів зі вшанування загиблих моряків. У Нікольському соборі в Санкт-Петербурзі, де на спеціальних плитах золотом виписані імена тих, кому домовиною стали океанські води, бачив окрему пам'ятну плиту з прізвищами чотирьох членів екіпажу К-219. Під час одного з автопробігів, організованих асоціацією ветеранів-підводників, побував на батьківщині Сергія Премініна. У тамтешньому музеї побачив також фотографію Миколи Смагляка, з подивом дізнавшись лиш у жовтні минулого року, що той уродженець України. Раніше цього не знав, і в книзі про К-219 подібне не значиться. Відтак твердо вирішив: меморіальна дошка має бути і в рідному селі Миколи. Зв'язався з Дібрівськом, з дозволу мами Миколи взяв його фотографію. Товариш Вадима спеціалізується на виготовленні пам'ятників, до нього й звернувся зі своїм проханням.

Тим часом родина жила в цілковитому невіданні довгі роки, не знаючи яке лихо спіткало їхнього Колю. У сльозах коротав вік батько, котрий не міг змиритися з передчасною смертю сина. І кожного разу, як бачив моряка у формі, заходився плачем. Всього кілька років не дожив Леонтій Семенович до моменту, коли син, нехай і в камені, повернеться в рідне село. І прийдуть вшанувати його пам'ять сотні людей, у тому числі побратими по службі, ветерани-підводники з України, Росії, Білоруси. А от Меланія Степанівна (на знімку в центрі) таки дочекалася того дня, побачила велелюддя, в якому судилося їй бути в центрі уваги. Незнайомі люди цілували жінці руки, дякували за сина-героя. Вона мужньо слухала розповіді про останні миті життя свого Колі, який після поранення протримався ще дві доби. За словами лікаря, який надавав допомогу пораненим відразу після того, як їх винесли з відсіку, врятувати хлопця було неможливо. Ці слова ранили в серце, додавали болю, худенькі плечі матері часто здригалися від плачу, жінка не випускала з рук зволожену

хустинку. Але трималася. Вона ж бо вже стільки виплакала за всі роки, стільки передумала, може хоч тепер почує, чого б це їй не коштувало, як усе було насправді. Чи ж то відразу загинув, чи хоч не мучився довго?.. Вона ж не те що допомогти не могла, а навіть і попроситися. Може, хоч чайка, сину, квилали над твоїм молодим тілом? і як, тобі, під товщею води?

...Перші конкретні вісточки у селі дізналися, коли в Дібрівськ надійшов лист із Вологди, батьківщини Сергія Премініна, в якому тамтешні музейники просили вислати фотографію Колі для експозиції. Почали листуватися, вологодці надіслали деяку літературу, газетні публікації. Так по крихті сім'я довідувалася про трагедію, яка забрала у них сина.

Меморіальну дошку в пам'ять про односельця Миколу Смагляка у його рідному Дібрівську відкривали минулої суботи, не стали цього робити у неділю, - Благовіщення якраз випало. Хоча цей день для підводників також непростий, саме 7 квітня загинув підводний човен «Комсомолец».

Дошка знайшла прописку на фасаді місцевої школи, у якій свого часу навчався Микола. На мітинг прийшли дорослі і діти, прибула делегація ветеранів - підводників, у тому числі й представники Нетішинського осередку з числа працівників Хмельницької АЕС. Відправив заупокійну та освятив меморіальну дошку настоятель місцевої Свято-Покровської церкви отець Іоан. Тепер Микола нарешті буде поміж своїх людей, у селі, яке він так любив. Водному з учнівських творів про рідний край, уривок з якого процитувала класний керівник Миколи Смагляка Віра Ковтунович, хлопець писав: «Люблю своє село. Влітку сонечко ясне, свіже повітря, взимку своя краса - можна поспускатися на лижах і санчатах. А осінь! Вона ж така вже чарівна, глянеш довкола - все рідне, все своє, все близьке». Дивися, Колю. Відтепер, як на долоні, воно перед тобою.

ПЕЧАЛЬ ГІРКА, ЩО СЕРЦЕ ОБПІКАЄ

Ця поїздка у Дібрівськ ніколи не зітреється з пам'яті, надто морально важкою видалася вона. Мимоволі ставлю себе на місце матері, котрій випало того дня слухати які пекельні муки спіткали її сина, як намагався протистояти катастрофі. Чи встиг хоча б збагнути, що це кінець? Жінка терпляче слухала кожного

промовця, намагаючись не упустити бодай якусь дрібничку. І хоч нерідко ці слова ранили у самісіньке серце, завдавали ще більшого жалю, сиділа, немов закам'яніла, терпіла. Знаю, щодо цих подій її психологічно готували, протягом тижня налаштовуючи на нелегку розмову. Що спрацювало, не знаю, але така витримка гідна пошани. Це при тому, що в залі, де проходила літературно-музична композиція на знак пам'яті Миколи Смаглюка, підготовлена педагогами й учнями школи, запрошеними гостями, сліз не соромився ніхто. Сторонні люди, котрих безпосередньо ця біда не стосується, не могли стримувати себе, втираючи зволожені очі. Бо як поетичні рядки, спеціально написані для цього заходу, так і пісні, що не раз вже доводилося чути, були дуже проникливі й ранимі. Вони йшли від душі, відчувалося, як співаки і декламатори прониклися тим, що виконують зі сцени, пропустили через себе ті гіркі й тужливі слова. Та все про сина, що ніколи вже не повернеться до рідного порогу, не обніме матір, не стане їй опорою. Бо став він журавлем у небі, а чи то мальвою, яка проросла з його серця. Візьми та й слухай все це з незагоєною раною в серці. Та краще б вона сама тих мальв понасівала довкола хати, а журавлів повесні всією сім'єю зустрічали б помахом руки. Аж ні, не склалося. Та не посоромив її Коля роду свого, не заплямував пам'яті дядьків Михайла і Дмитра, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни.

- Як живеться вам, Меланіє Степанівно? - запитую у матері Миколи.

- Та як, дитино, вісімдесят п'ятий годочок пішов мені, - відповідає. - День пройшов, ніч пережила, то й добре.

Вона живе разом із сином Іваном. Він був на відкритті меморіальної дошки, а ще син Федір, онука, інші родичі. Дізнавшись про те, як збираються вшанувати в селі пам'ять Миколи, мама просила родину подякувати всім людям за таку турботу. Доручила цю місію своїй небозі Надії Червінській. Племінниця, вона ж однокласниця Миколи, виконала прохання належним чином. Але й Меланія Степанівна зуміла віднайти сили та звернулася зі сцени до всіх, хто долучився до цієї справи.

- Від щирого серця, від усієї душі моя материнська подяка, прихилля і любов всім, хто прибув до нас у цей день. Не знала, ніколи не сподівалась, що з моїм синочком колись таке трапиться. Він був вірний і покірний, і дорогий. Як він трудився, як любив з батьком майструвати! Не пив, не кутив і лихими дорогами не ходив. Бажаю всім вам, вашим діткам і онукам здоров'я, щастя, любові, сили. Нехай нікому не випаде пережити того, що довелося мені, нехай буде мир та спокій у всіх ваших країнах.

Гості знаходили слова підтримки для згорьованої матері, дарували квіти, вручали посмертні нагороди сину від командира корабля, який переймається долею своїх побратимів. А найбільша його заслуга втому, що віддав команду залишати корабель, зрозумівши, що порятунку сподіватися марно. Дбав про людей, а не про залізо (історія знає й інші випадки). Втрати і так мали місце, допустити, щоб загинув весь екіпаж, він не міг.

Керівники району запропонували Меланії Степанівні певну матеріальну підтримку, виділили її і члени Нетішинського осередку ветеранів-підводників. Зібрану суму матері моряка вручив голова осередку Іван Дмитрук.

Короткий вік відміряла доля Миколі. Простому сільському хлопцеві, працелюбному і слухняному, який любив майструвати, малювати, ганяти у футбол. Мав купу планів і горів бажанням їх реалізувати. Все обірвалося раптово, у 19 років. Таким його пам'ятатимуть завжди. Для шкільного музею, де Миколі буде відведене чільне місце, ветерани-підводники вже презентували перші експонати: літературу, гюйс, прапор, безкозирку тощо.

Вадим Навроцький пообіцяв, що за кілька днів поштою перешле макет найбільшого підводного човна (довжина в натурі 175 метрів, висота дев'ятиповерхового будинку), який спеціально замовили на заводі в Сєверодвінську.

ЙОГО МОГИЛА САРГАСОВЕ МОРЕ

Сам корабель затонув 6 жовтня 1986 року об 11 годині 03 хвилини за московським часом в Саргасовому морі Атлантичного океану. Екіпаж перейшов на ролкер Балтійського пароплавства "Анатолій Васильєв" і був доправлений до Гавани, де моряків зустрічав сам Фідель Кастро. Спеціальним авіарейсом їх доставили в Москву.

Через декілька років з підводного батискафу СРСР було зроблено ряд знімків затонулого підводного човна. Корабель лежить на глибині 5500 метрів, в ньому і знайшли свій останній прилисток четверо моряків, втому числі наш земляк Микола Смаглюк.

Сільський голова Василь Шепелевич у розмові справедливо ставив питання про те, що подвиг загиблих моряків мав би бути достойно оцінений. Мовляв, меморіальна дошка не сумірна з проявленим героїзмом. Заперечити ці слова важко, але вони мають бути скеровані у відповідні інстанції. Бо ветерани-підводники не вправі перебирати на себе функції держави. Нема СРСР, то незалежна Україна мала б вшанувати своїх громадян. Може, цей час і настане. Але за будь-яких умов односельці Миколи Смаглюка можуть гордитися своїм земляком, молодь і підростаюче покоління має з кого брати приклад служінню Батьківщині.

Ольга Сокол
Фото Сергія Романка

Перспектива. - 2013. - № 16 /13 квіт./

ПРО ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ МОРЯКА-ПІДВОДНИКА

Голова Всеукраїнської асоціації ветеранів-підводників звернувся з листом до Прем'єр Міністра України з проханням надати доручення відповідним міністерствам, а також Рівненській облдержадміністрації щодо допомоги у проведенні в с. Дібрівськ, Зарічненського району, Рівненської області акції з вшанування пам'яті Смагляка М.Л.

У листі, зокрема йдеться: «...6 жовтня 1986 року в Атлантичному океані, неподалік від берегів США, на ракетному підводному крейсері стратегічного призначення (рпк СП) К 219, в підводному положенні стався вибух ракети з ядерною боеголовкою та спалахнула пожежа. Атомоход затонув, назавжди забравши з собою в морські глибини 4 члени екіпажу, котрі героїськи боролись за живучість корабля та до кінця виконали свій службовий обов'язок. Серед них було два наших співвітчизники. Один із них – уродженець с.Дубровськ, Зарічненського району, Рівненської області Смаглюк Микола Леонтійович.

В День пам'яті моряків, що загинули при виконанні службового обов'язку в мирний час, ВГО «Всеукраїнська асоціація ветеранів-підводників» планується в с. Дубровськ, Зарічненського району, Рівненської області проведення акції з вшанування пам'яті Смагляка М.Л.

Нами передбачається відкриття на будівлі ЗОШ с. Дубровська, де навчався Смаглюк М.Л., меморіальної дошки, в самій школі провести презентацію музейної експозиції, присвяченої йому, а також концерт-реквієм і вечір пам'яті».

У зв'язку із запланованим проведенням акції вшанування пам'яті моряка-підводника Миколи Смагляка, Зарічненською РДА, спільно з Дібрівською сільрадою, розроблено ряд організаційних заходів. Зокрема, ведеться збір експонатів для музейної експозиції, готується сценарій проведення реквієму та вечору пам'яті. Очікується приїзд в Дібрівськ близько 50-ти ветеранів-підводників. Проведення акції планується, попередньо, на 6-7 квітня 2013р. Точну дату буде повідомлено додатково.

Полісся. – 2013. -№11/21 березня/

ПІДВОДНИК ІЗ ДІБРІВСЬКА

26 років тому у водах Атлантичного океану затонув радянський атомний підводний човен стратегічного призначення К-219. Субмарина стала місцем вічного спочинку для чотирьох підводників. Був серед них і дев'ятнадцятирічний Микола Смаглюк з села Дібрівськ Зарічненського району. На кораблі він відбував строкову службу. Довгі роки пам'ять про хлопця жила лише у спогадах його рідних, нині ж він став гордістю села. Про героїзм земляка відтепер нагадує пам'ятна дошка на місцевій школі.

Початок вересня 1986 року. На бойове патрулювання у Саргасове море біля берегів Америки відправляється підводний човен стратегічного призначення К-219 Північного флоту Радянського Союзу. На його борту капітан Ігор Британов та 117 членів екіпажу. Серед них і матрос-механік з Дібрівська Микола Смаглюк. Їхнє завдання – у перші хвилини можливої війни випустити 16 балістичних ракет на Вашингтон, Сан-Франциско та Детройт. Подібні ракети були направлені і на радянські міста. Цей похід – 13-й за рахунком мав стати останнім для атомного ракетноносця. Але 3 жовтня трапилось непередбачуване – вибухнула одна ракета. За іронією долі у цей день Микола Смаглюк був на бойовому чергуванні і знаходився до неї найближче. Він не встигає одягти протигаз і непритомніє від хімічних випарів, що утворились внаслідок вибуху. Миколу і ще двох його товаришів по службі врятувати не вдалось. У цей час за тисячі кілометрів від Атлантики материнське серце відчуло біду.

Меланія Смаглюк, мама Миколи: "Старий включив радіо, а там передає - радянська лодка потонула, там то і там. Кажу все - Кольки нема нашого - нема Кольки."

А далі все як в тумані. І перший приїзд членів екіпажу зі свідомством про смерть і другий – з формою загиблого сина. Її ж і поховали на місцевому цвинтарі. Човен потонув, а тіло, за словами капітана, забрати не вдалось. Микола назавжди залишився спочивати в Атлантичному океані.

Меланія Смаглюк: *"Присилає лист і пише, як подумаю про свій край, про край, не те що про рідних, а навіть про край. Що зробимо, море таке глибоке і далеке не вернеться. В тихий спокійний час."*

За 26 років, які минули від часу трагедії, не пройшло і дня без згадки про сина, ділиться мама. Для Миколи у неї лише найкращі епітети - спокійний, розважливий, вдумливий і головне - працьовитий.

Ірина Веселовська, журналіст: *"Найменший Микола був дуже працелюбним, згадують його рідні. Він не цурався, ані хатньої, ані роботи по-господарству. Втім найбільше він любив майструвати. Ще досі більшість меблів у батьківській хаті зроблені його руками."*

Хороші згадки про Миколу і у його вчителя. Василь Ковтунович на початку вісімдесятих викладав у хлопця фізкультуру.

Василь Ковтунович, вчитель Миколи: *"Він був дуже енергійним, дуже спортивний хлопець. Він брав участь у всіх ігрових видах спорту: волейбол, футбол, легкоатлет один з кращих. Він завжди займав призові місця на районних змаганнях."*

Сьогодні пан Василь - директор Дібрівської школи. Віднині її фасад прикрашатиме пам'ятна дошка про відважного односельчанина. Право відкрити її надали рідним Миколи Смаглюка. На подвір'ї школи яблуку ніде впасти. Здається, аби вшанувати пам'ять про земляка, на мітинг-реквієм зійшло усе село. Дехто не стримує сліз. Серед гостей - є й делегація

Всеукраїнської асоціації ветеранів-підводників. Це вони ініціювали цю акцію. У Вадима Навроцького на К-219 загинув друг, ще один українець, Ігор Харченко. Дошку йому він встановив ще у 90-му, тепер дістав із забуття і Миколу Смаглюка.

Вадим Навроцький, член Всеукраїнської асоціації ветеранів-підводників: *"Підводники - люди, які служили на флоті, у них є морське братство. Прагнення вішати такі дошки, доводити до людей, до молоді - це дуже важливо."* Рівнянин Сергій Ковальчук, у 86-му теж матрос-підводник, дружив з Миколою Смаглюком. Згадати друга приїхав у Дібрівськ.

Сергій Ковальчук: *"Я почув розмову двох матросів. Почув що дуже один мужчина слабенько розмовляє російською. Я підійшовши до нього, запитав звідки він, він сказав з України. Потім з'ясувалось, що ми земляки з Рівненської області. Так ми подружились."*

Віддати шану дібрівчанину приїхали і делегації з Білорусі та Росії.

Анатолій Орлов, член російської делегації ветеранів-підводників: *"Героїзм в тому, що люди незважаючи на небезпеку залишилися на бойовому посту і виконували свій обов'язок. От і все."*

К-219 стала могилою загалом для чотирьох підводників. Екіпаж підбрало радянське судно, а субмарина затонула, назавжди забравши з собою молодих хлопців і спокій їхніх рідних.

Репортаж 10.04.2013
Ірини Веселовської, Сергія Габрилевича.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА :

Курдин И. К. Гибель атомного подводного крейсера К-219 : роман / И. К. Курдин, П. Хухтхаузер, Р. А. Уайт. – Минск, 2000. – 384 с.

Никитин Е. Роковые Бермуды. - М., 2007. - 128 с.

* * *

Алексіюк Т. Пішов солдат і не сказав: "Прощай" / Т. Алексіюк // Полісся. - 2013. - № 14/11 квіт./ - С. 8

Про проведення в с. Дібрівськ Зарічненського району акції з вшанування пам'яті Смаглюка Миколи Леонідовича, який загинув на ракетному підводному крейсері К-219, на якому стався вибух ракети з ядерною боєголовкою

Гаврилович Г. Місце смерті – Атлантичний океан // Вільне слово. – 2004. - № 24/26 берез./

Гаврилович Г. Місце смерті – Атлантичний океан // Полісся. – 2004. – 20 лют.

Про Миколу Смаглюка, який народився і виріс в поліському селі Дібрівськ, а загинув в Атлантичному океані при виконанні службового обов'язку в мирний час

Дружні відносини // Полісся. - 2013. - № 28/18 лип./ - С. 4

Велике представництво Всеукраїнської асоціації моряків-підводників підтримує дружні відносини з селом Дібрівськ Зарічненського району, надаючи експонати у місцевий музей загиблого підводника з К-219 Миколи Смаглюка

Про вшанування пам'яті моряка-підводника // Полісся. - 2013. - № 11/21 берез./ - С. 1

Про ініціативу Всеукраїнської асоціації ветеранів-підводників по проведенню акції в с. Дібрівськ Зарічненського району з вшанування пам'яті Смаглюка Миколи Леонідовича, який загинув на ракетному підводному крейсері К-219, на якому стався вибух ракети з ядерною боєголовкою

Сокол О. У поліській родині звичайній народивсь героїчний матрос // Перспектива. – 2013. - №1 16/13 квіт./

Тубіна С. Було наказано забути / С. Тубіна // Вісті Рівненщини. - 2013. - №14/5 квіт./ - С. 1,5

Через 26 років відбувся мітинг-реквієм та встановлення меморіальної дошки Миколі Смаглюку у рідному селі Дібрівськ Зарічненського району, який загинув під час катастрофи атомного

підводного човна стратегічного призначення К-219, який затонув 6 жовтня 1986 року у водах Атлантичного океану.

* * *

Алексіук Т. Кубок пам'яті / Т. Алексіук // Полісся. - 2015. - N 46/19 листоп./ - С. 2

15 листопада 2015 року в с. Дібрівськ Зарічненського району відбулися перші змагання з більярдного спорту на Кубок Пам'яті воїна-підводника Миколи Смаглюка

Волейбольний турнір у Дібрівську // Полісся. - 2013. - N12 /28 берез./ - С. 1,4

В с. Дібрівськ Зарічненського району відбувся волейбольний турнір в пам'ять земляка моряка-підводника Миколи Смаглюка

* * *

Атомные акулы. Подводный ад К 219 : відео / Youtube. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=toNhC7gBMUo>. – Названіє с екрана

Буралков А. А. Гибель 06.10.1986 г. советской атомной подлодки «К-219» : 25-летию трагической гибели атомного подводного крейсера К-219 посвящается / Астрология в Интернете. – Режим доступу : <http://www.astro-logia.ru/RUS/APL%20K-219-Bur.html>. - Названіє с екрана

Веселовська І. День підводника у Дібрівську : відеосюжет. – Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=zdGSFO5nIOM. – Назва з екрана

К-219 // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Режим доступу : <https://ru.wikipedia.org/wiki/К-219> . – Назва з екрана

К-219 : історична довідка. – Режим доступу : https://translate.google.com.ua/translate?hl=uk&sl=ru&tl=uk&u=http%3A%2F%2Fwww.submarines.narod.ru%2FSubstory%2F6_667a_219.html. – Назва з екрана

К-219 - Последний поход : документальный фильм. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=gRhawl9-x-k> . – Названіє с екрана

Підводник із Дібрівська : репортаж 10.04.2013 / НТКУ "Рівненська регіональна дирекція". – Режим доступу : <http://rtb.rv.ua/company/tele/news/2013/04/10/4082/>. – Назва з екрана

ЗМІСТ

Вступ	
Подвиг в ім'я життя.....	4
Пішов солдат і не сказав: «Прощай».....	8
Місце смерті – Атлантичний океан.....	12
У поліській родині звичайній народивсь героїчний матрос.....	16
Про вшанування пам'яті моряка-підводника.....	25
Підводник із Дібрівська.....	26
Використані джерела.....	29

**ЧЕКАЄМО ВАС В
ЗАРІЧНЕНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛЬНІЙ РАЙОННІЙ
БІБЛІОТЕЦІ**

НАША АДРЕСА:

34000

**ВУЛ. ГРУШЕВСЬКОГО, 4
СМТ. ЗАРІЧНЕ
РІВНЕНСЬКА ОБЛ.**

ТЕЛ. (03632) 3-02-71

<http://zarichne.lib.rv.ua/>

МИ ПРАЦЮЄМО:

**З 9.00 ДО 19.00 ЩОДНЯ
ВИХІДНИЙ ДЕНЬ - СУБОТА**

